

Muistio

VNEUS Tikkanen Joanna (VNK), Paasikallio
Kasper (VNK) 23.10.2023

EU/361/2023
EU/361/2023-VNK-24

Eurohuippukokous 27.10.2023

Eurohuippukokouksessa keskustellaan alustavan annotoidun asialistan mukaan euroalueen taloustilanteesta sekä käydään näkemystenvaihto talouspolitiikan koordinaatiosta. Lisäksi eurohuippukokouksessa saadaan yhteenveto euroryhmän työstä tulevaisuuden eurooppalaisten rahoitus- ja pääomamarkkinoiden kehittämisessä sekä digitaalisen euron valmistelutyöstä.

Taloustilanteen osalta, loppuvuonna 2022 alkanut inflaation hidastuminen on jatkunut kuluvana vuonna. Euroalueen lyhyen aikavälin talousnäkymät ovat kuitenkin edelleen epävarmat. Suomi pitää tärkeänä, että euroalueen talouden kehityksen tiivistä seurantaa jatketaan.

Talouspolitiikan koordinaatio on talous- ja rahaliiton rakenteen keskeinen pilari, joka tukee yhteisen valuutan vakautta ja euroalueen talouden kestävyttä. Euroopan unionin tulee siirtyä velkataakkaa kasvattavasta elvytyspolitiikasta ja tulonsiirroista kestävällä pohjalla olevaan kasvupolitiikkaan, jonka perustana on vakaa ja kriisinsietokykyinen talous- ja rahaunioni. Kunkin jäsenvaltion on jatkossakin kannettava vastuu omasta julkisesta taloudestaan.

Suomi edistää pääomamarkkinaunionia ja pankkiunionin saattamista loppuun niin, ettei se lisää Suomen ja suomalaisen pankkijärjestelmän yhteisvastuuta.

Kehittyneet pääomamarkkinat parantavat osaltaan talous- ja rahaliiton makrotalouden hallintaa. Pääomamarkkinaunioniin liittyen Suomi korostaa, että pääomamarkkinaunionin päätavoitteena tulee olla tehokkaan ja likvidin rahoitusmarkkinan varmistaminen, jossa markkinariskit on oikein hinnoiteltu ja sijoittajan vastuu osaltaan toteutuu.

Suomi suhtautuu myönteisesti digitaalisen euron tavoitteeseen lisätä kilpailua vähittäismaksamisen markkinoilla, palvelutarjoamassa ja infrastruktuurissa. Suomi korostaa, että digitaalinen euro olisi nykyisiä vähittäismaksamisen markkinoita ja maksutapoja täydentävä uusi maksutapa ja katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi huomioida vähittäismaksamisen markkinoiden kilpailullisuusnäkökulmat sekä edellytykset monimuotoisten markkinatoimijoiden osallistumiselle.

Eurohuippukokouksessa 27.10.2023 keskustellaan euroalueen taloustilanteesta sekä käydään näkemystenvaihto talouspolitiikan koordinaatiosta. Lisäksi eurohuippukokouksessa saadaan yhteenveto euroryhmän työstä tulevaisuuden eurooppalaisten rahoitus- ja pääomamarkkinoiden kehittämisessä sekä digitaalisen euron valmistelutyöstä.

Eurohuippukokouksessa on määrä hyväksyä lausuma, jossa tuodaan esille muun muassa, että euroalueen talouskasvu on odotettua terveemmällä pohjalla korkeasta inflaatiosta huolimatta, joskin kasvun odotetaan heikkenevän. Lausumassa kehoitetaan euroryhmää jatkamaan talouden kehityksen tiivistä seurantaa ja todetaan finanssipoliittisten sääntöjen uudistamisen olevan keskeistä talous- ja rahaliiton politiikkakoordinaation kannalta. Lisäksi lausumassa huomioidaan euroryhmän työ pääomamarkkinaunionin kehittämisen osalta ja komission digitaalista euroa ja eurokäteisen asemaa koskevat esitykset sekä EKP:n ilmoitus siirtyä digitaalisen euron projektiin seuraavaan vaiheeseen. Lausumassa kehoitetaan myös jatkamaan pankkiunionin syventämistä.

Taloudellinen tilanne

Euroalueen talouskasvu pysähtyi vuoden 2022 lopussa ja taloudellinen aktiviteetti on ollut hyvin vaimeaa vuoden 2023 alkupuoliskolla. Luotonannon hidastuminen osoittaa, että rahapolitiikan kiristyminen etenee koko talouden läpi. Komissio arvioi kesäennusteessaan (11.9.2023) euroalueen BKT:n kasvavan 0,8 % vuonna 2023 ja 1,3 % vuonna 2024. Komissio ennustaa euroalueen inflaation olevan keskimäärin 5,6 % vuonna 2023, mutta hidastuvan 2,9 %:iin vuonna 2024.

EKP nosti syyskuussa ohjaukorkoaan 0,25 % ja yleisin ohjaukorko, liikepankkien talletuskorko on 20.9.2023 lähtien 4,0 %. EKP arvioi koronnoston yhteydessä nykyisen korkotason laskevan inflaatiota kohti keskipitkän aikavälin tavoitetasoa (2 %).

Suomen Pankin syyskuun 2023 väliennusteen mukaan Suomen bruttokansantuote supistuu 0,2 % vuonna 2023. Toipuminen taantumasta lähtee käyntiin jähmeästi vuonna 2024. Bruttokansantuotteen kasvu on vuonna 2024 hitaampaa kuin Suomen Pankin

kesäkuun ennusteessa, vain 0,2 %. Valtiovarainministeriön syysennusteen (9.10.2023) mukaan Suomen talous ei kasva vuonna 2023. Vuonna 2024 kasvun ennustetaan olevan 1,2 % inflaation hidastumisen ja kotitalouksien ostovoiman kohentumisen myötä.

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttaminen

Komissio julkaisi huhtikuussa 2023 ehdotukset finanssipoliittisten sääntöjen muuttamiseksi. Muutoksia ehdotetaan sekä sääntökehikon korjaavaan että ennaltaehkäisevään osaan ja budjettikehysdirektiiviin. Tavoitteena on jäsenvaltioiden velkakestävyuden vahvistaminen kannustaen samalla kestävään ja osallistavaan talouskasvuun uudistusten ja investointien avulla sekä nykyisen sääntökehikon puutteiden korjaaminen.

Finanssipoliittisten sääntöjen muuttamisesta on käyty keskustelua talous- ja rahoitusasioiden neuvostossa (ECOFIN) kesäkuusta lähtien. Keskeisiä käsiteltäviä neuvottelukysymyksiä ovat velan vähentymiseen liittyvät yhteiset turvalausekkeet, investointeihin ja uudistuksiin liittyviä tavoitteita ja institutionaalinen tasapaino sekä uskottava toimeenpano ja omistajuus. Puheenjohtajan tavoitteena on saavuttaa asiassa sopu vuoden 2023 loppuun mennessä, jotta uusia sääntöjä voitaisiin soveltaa jo vuoden 2024 alusta lähtien.

Pääomamarkkinaunionin edistäminen

Pääomamarkkinaunionin tavoitteena on mm. aidon yhtenäisen rahoitusmarkkinan muodostaminen, yritysten rahoituksen saataavuuden helpottaminen ja sijoittajan aseman parantaminen. Työtä ohjaa komission vuonna 2015 ja 2020 julkaistut toimintasuunnitelmat EU:n pääomamarkkinaunionin toteuttamiseksi. Niiden pohjalta komission on antanut kolmessa vaiheessa, marraskuussa 2021, joulukuussa 2022 ja toukokuussa 2023 lainsäädäntöehdotuksia. Niihin lukeutuu mm. asetus eurooppalaisen keskitetyn yhteispisteen perustamiseksi sijoittajia varten, yritysten listautumissääntöjä koskeva asetus- ja direktiiviehdotus, joiden tavoitteena on keventää hallinnollista taakkaa ja helpottaa EU:n yritysten listautumista pörssiin sekä useita tarkistusehdotuksia nykyisiin rahoitusmarkkinoita koskeviin säädöksiin. Näitä ovat mm. eurooppalaisia pitkäaikaissijoitusrahastoja koskevan asetuksen tarkistus sekä rahoitusmarkkina-asetuksen (MiFIR) ja rahoitusmarkkinadirektiivin (MiFID II) tarkistus.

Pääomamarkkinaunionin säädösten käsittelyssä edistyminen on osoittautunut hitaaksi ja vuonna 2023 annetuista viimeisimmistä ehdotuksista neuvottelut ovat käynnistyneet Espanjan puheenjohtajuuskaudella. Kuusi käsittelyssä olevaa säädöstä on kuitenkin jo saatu päätökseen (mm. pitkäaikaissijoitusrahastot, sijoittajien keskitetty yhteyspiste, MiFID/MiFIR –ehdotukset).

Pankkiunionin syventäminen

Eurohuippukokous antoi joulukuussa 2020 euroryhmälle tehtäväksi laatia vaiheittaisen toimintasuunnitelman pankkiunionin syventämisestä. Keskustelut pankkiunionin syventämisen toimintasuunnitelmasta ovat rakentuneet neuvottelukokonaisuudesta, joka kattaa neljä osakokonaisuutta: yhteinen talletussuoja, valtionlainojen vakavaraisuuskohtelu, pankkien kriisinhallinnan kehittäminen ja rajat ylittävän pankkitoiminnan edistäminen.

Kesäkuussa 2022 sovittiin, että pankkiunionin syventämistä jatketaan ensin pankkien kriisinhallinnan ja kansallisten talletussuojajärjestelmien kehittämisellä. Komissio antoi tältä osin lainsäädäntöehdotuksensa keväällä 2023 ja niiden käsittely on alkanut työryhmätasolla. Laajemman kokonaisuuden muihin osa-alueisiin palataan lähtökohtaisesti sen jälkeen, kun kriisinhallintalainsäädännön mahdolliset muutokset on saatu valmiiksi.

Digitaalinen euro

EKP ja kansalliset keskuspankit valmistelevat mahdollisuutta ottaa käyttöön digitaalinen euro. Kaksi vuotta kestänyt tutkimusvaihe päättyi lokakuussa 2023 ja eurojärjestelmä päätti edetä projektin valmisteluvaiheeseen. Digitaalinen euro olisi yleisölle tarjottavan keskuspankkirahan digitaalinen muoto ja maksujärjestelmä, joka täydentäisi nykyistä maksuvälineiden valikoimaa keskittyneillä digitaalisen maksamisen markkinoilla.

Komissio antoi 28.6.2023 digitaalista euroa koskevan asetus ehdotuksen, jolla luotaisiin lainsäädäntökehys mahdollista digitaalista euroa varten. Ehdotuksen merkittävimpiä osia ovat laillisen maksuvälineen aseman määrittämien lisäksi maksuvälineen jakelua, rahoitusvakauden turvaamista, teknisiä ominaisuuksia sekä yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa koskevat näkökohdat. Digitaalisen euron liikkeeseenlaskijana toimisivat EKP ja jakelijoina luottolaitokset, maksulaitokset ja sähkörahayhteisöt.

Liitteet -

Jakelu

Tiedoksi